

УДК 343.373

Шиян Д.С.¹, Шиян О.Ю.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕЦІЛЬОВЕ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Маючи на меті підвищення профілактичного впливу на економічну злочинність, яка стало опановує значне місце у структурі злочинності в Україні, природною є пропозиція про доповнення кримінального законодавства заохочувальним приписом про звільнення від кримінальної відповідальності за нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням, незалежно від розміру, особи, яка вперше вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 210 КК, та добровільно заявила про це правоохоронним органам, повністю відшкодувала завдані збитки, до притягнення до кримінальної відповідальності.

Така пропозиція є обґрунтованою з огляду на те, що звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям (ст. 45 КК) не застосовується до ч. 1 ст. 210 КК, як до корупційного кримінального правопорушення. Пропонуємо розповсюдити спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності на ст. 210 КК.

Прагматичність завдання заохочувальних приписів господарських кримінальних правопорушень обумовлює розширення передумов звільнення за рахунок нетяжких, а у деяких випадках, й тяжких злочинів. Так, логічним є поширення спеціального звільнення на підставах, визначених у ч. 4 ст. 212, ч. 4 ст. 212-1 КК, за кримінальні правопорушення, якщо це призвело до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів або страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування в особливо великих розмірах. Також досить оптимістичний прогноз може мати спеціальне звільнення в разі вчинення такого кримінального правопорушення як нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків

бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210 КК).

Крім того, законодавець особливо не прив'язує наявність спеціального виду звільнення від кримінальної відповідальності до ступеня тяжкості злочину. Так, він не передбачає спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності за тяжкий злочин, передбачений тією ж ч. 3 ст. 212-1 КК, і, навпаки, передбачає таке звільнення за особливо тяжкий злочин, передбачений ч. 1 ст. 111 КК.

Зняття перепон звільнення від кримінальної відповідальності залежно від розміру завданої матеріальної шкоди господарським чи іншим ненасильницьким майновим кримінальним правопорушенням є перспективним напрямом поширення заохочувальних приписів Особливої частини КК. На це заохочення звертав увагу Г. А. Кригер, який пропонував ввести у кримінальне законодавство спеціальну норму, що прямо передбачала б можливість пом'якшення покарання або навіть повного звільнення від нього, якщо винна особа добровільно та повністю компенсувала завдану шкоду.

Суспільнопозитивний момент добровільного повернення майна чи коштів у великих чи особливо великих розмірах є більшим, ніж повернення цих предметів у невеликому розмірі. Існує прагматична зацікавленість у поверненні максимальних розмірів майна та коштів, здобутих кримінально протиправним шляхом, в стимулюванні відповідної посткримінальної поведінки осіб, гарантувавши їм кримінально-правове заохочення у вигляді звільнення від кримінальної відповідальності за вчинені кримінальні правопорушення, що привели до майнових збитків.

А отже, пропонуємо ст. 210 КК доповнити останньою частиною такого змісту: «Особа, яка вперше вчинила дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності добровільно заявила про це правоохоронним органам, а також відшкодувала шкоду, завдану такими діями.». Це питання вже є «перезрілим» і зволання із впровадженням спеціального звільнення винного у «нецільовому використанні бюджетних коштів...» призводить до значних фінансових втрат бюджету і суттєво посилює навантаження на правоохоронні та судові органи.

Слід водночас уточнити, що закріплені у примітках 2 і 3 до ст. 210 КК показники характеризують не збитки (чи шкоду або, інакше кажучи, суспільне небезпечні наслідки караних за ст. 210 і ст. 211 КК кримінальних правопорушень, склади яких є формальними), а їх

предмети. Але це не виключає можливість спричинення цими діями суспільно небезпечні наслідки у вигляді завдання матеріальної шкоди.

Таким чином, з огляду на те, що звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із дійовим каяттям (ст. 45 КК) не застосовується до ст. 210 КК, як до корупційного кримінального правопорушення, для підвищення профілактичного впливу на економічну злочинність, запропоновано передбачити в останній частині цієї статті спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності. Отже, запропоновано ст. 210 КК доповнити останньою частиною такого змісту: «Особа, яка вперше вчинила дії, передбачені цією статтею, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності добровільно заявила про це правоохоронним органам, а також відшкодувала шкоду, завдану такими діями».